

Ο σχεδιασμός και η στοχοθεσία των προγραμμάτων πληροφοριακής παιδείας της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Αγγελική Οικονόμου¹, Αλεξάνδρα Τριάντη²

Πανεπιστήμιο Πειραιώς Βιβλιοθήκη
Καραολή και Δημητρίου 80, 18534 Πειραιάς
¹ angie@unipi.gr, ² atrianti@unipi.gr

1. Πληροφοριακή Παιδεία και θεματική εξειδίκευση

Για τον σχεδιασμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης των χρηστών της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πειραιώς μελετήθηκε ελληνική και διεθνής βιβλιογραφία αναφορικά με τις τάσεις και τα πρότυπα εφαρμογής Πληροφοριακής Παιδείας (ΠΠ) στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης.

Παράλληλα, σχεδιάστηκε και διανεμήθηκε στους φοιτητές όλων των βαθμίδων σχετικό ερωτηματολόγιο ώστε να αποτυπωθούν οι ικανότητες και οι τυχόν αδυναμίες τους στην αναζήτηση, ανάκτηση και αξιολόγηση των πηγών πληροφόρησης. Το ερωτηματολόγιο βασίστηκε στη διεθνή πρακτική, όπως εκπορεύτηκε από τη μελέτη της βιβλιογραφίας.

1.1 Ερωτηματολόγιο ΠΠ και αποτελέσματα

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε συμμετείχαν συνολικά 282 φοιτητές, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο 36 ερωτήσεων κλειστού και ανοιχτού τύπου. Η συλλογή των στοιχείων έγινε κατά κύριο λόγο ηλεκτρονικά μέσω του ελεύθερου online λογισμικού για τη δημιουργία ερευνών ερωτηματολογίου SurveyCrest (<http://www.surveycrest.com/>) που αναρτήθηκε στην κεντρική σελίδα της βιβλιοθήκης αλλά και διανεμήθηκε στους χώρους του ιδρύματος. Για την επεξεργασία

του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία που προσφέρει το παραπάνω πρόγραμμα σε συνδυασμό με τις εφαρμογές του Excel. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου κάλυπταν έξι θεματικές ενότητες που κρίθηκαν ικανές για την κατανόηση των τρεχουσών ικανοτήτων των φοιτητών στην αναζήτηση και αξιολόγηση πληροφορίας.

Οι περισσότεροι φοιτητές (190-31%) απάντησαν ότι θα χρησιμοποιούσαν μια ιστοσελίδα του Διαδικτύου για να συντάξουν μια εργασία βασισμένη σε επιστημονική πληροφορία, παρακάμπτοντας άλλες πηγές πληροφόρησης, όπως είναι οι βάσεις δεδομένων, τα περιοδικά ή τα βιβλία κλπ. Βασιζόμενοι σε αυτή την απάντηση γίνεται κατανοητό ότι το Διαδίκτυο είναι βασική πηγή πληροφόρησης, οπότε οι νέες υπηρεσίες της βιβλιοθήκης θα πρέπει να βασίζονται σε τεχνολογίες συμβατές με το Διαδίκτυο.

Μια ακόμα σημαντική πληροφορία που μπορούμε να αντλήσουμε από τη συγκεκριμένη ερώτηση είναι ότι το 30% των ερωτηθέντων φοιτητών δεν γνωρίζει σε ποια πληροφοριακή πηγή θα πρέπει να ανατρέξει για να συντάξει μια εργασία. Αυτό το ποσοστό ανεβαίνει στις απαντήσεις των πρωτοετών και δευτεροετών φοιτητών. Σχεδόν το 70% αυτών των δύο κατηγοριών των φοιτητών απάντησε ότι δεν γνωρίζει ποιες είναι οι καταλληλότερες πηγές για τη συγγραφή μιας εργασίας, τονίζοντας έτσι τη σημασία που έχει η πληροφοριακή παιδεία ιδιαίτερα στα πρώτα χρόνια των σπουδών.

Όσον αφορά στη σύνταξη βιβλιογραφικών παραπομπών, οι φοιτητές ερωτήθηκαν να επιλέξουν τη βιβλιογραφική παραπομπή που παραπέμπει σε ένα επιστημονικό άρθρο περιοδικού. Το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών 54% απάντησε λανθασμένα σε αυτή την ερώτηση. Σε μια ανάλογη ερώτηση όπου οι φοιτητές ερωτήθηκαν για το τι υποδεικνύει το 24 (2) σε μια βιβλιογραφική παραπομπή, τα ποσοστά των απαντήσεων κυμάνθηκαν στα ίδια επίπεδα. Δηλαδή, το 54% των φοιτητών απάντησε λανθασμένα ενώ μόνο το 46% σωστά. Επίσης, ένα σημαντικός αριθμός φοιτητών (93) αγνοεί την ύπαρξη και τη χρησιμότητα της βιβλιογραφίας αφού απάντησε λανθασμένα την ερώτηση σε ποιο

τιμήμα του βιβλίου θα έπρεπε κάποιος να ανατρέξει για να βρει άλλα σχετικά έργα με το θέμα του. Ωστόσο όμως ένα ικανοποιητικό ποσοστό φοιτητών (86%) γνωρίζει ότι η χρήση μέρους εργασίας κάποιου άλλου χωρίς την ανάλογη μνεία στον συγγραφέα ονομάζεται λογοκλοπή. Βασιζόμενοι στα συγκεκριμένα αποτελέσματα, κρίνεται σκόπιμο ανάμεσα στις άλλες υπηρεσίες που θα πρέπει να παρέχει η βιβλιοθήκη, είναι και οδηγοί για το πώς συντάσσεται μια βιβλιογραφία βάσει συγκεκριμένων προτύπων ή ακόμα να γίνονται και ειδικά σεμινάρια συγκεκριμένα για αυτό το θέμα.

Μια σημαντική ακόμα διαπίστωση που έγινε από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου είναι το γεγονός ότι οι φοιτητές δεν γνωρίζουν πώς να κάνουν αναζητήσεις σε βάσεις δεδομένων ή στον κατάλογο της βιβλιοθήκης και κατ' επέκταση στο Διαδίκτυο. Στην ερώτηση ποιος συνδυασμός λέξεων θα ανακτούσε τα περισσότερα αποτελέσματα σε μια online βάση δεδομένων η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών (75%) απάντησε λανθασμένα. Ειδικά το 61% επέλεξε την απάντηση Ελλάδα ΚΑΙ Οικονομία. Η άγνοια για την σωστή χρήση των τελεστών Boolean γίνεται εμφανής και στις απαντήσεις των φοιτητών σχετικά με το ποιο τελεστή θα χρησιμοποιούσαμε αν θέλαμε να περιορίσουμε τα αποτελέσματα αναζήτησης λαμβάνοντας υπ' όψιν όλους τους όρους αναζήτησης. Μόνο το 40% των φοιτητών απάντησε σωστά σε αυτή την ερώτηση. Κρίνεται σκόπιμο λοιπόν να ενσωματωθούν στις νέες υπηρεσίες της βιβλιοθήκης οδηγίες για το πώς θα πρέπει να κάνουν τις αναζητήσεις τους οι φοιτητές.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις απαντήσεις αυτές κρίνεται σκόπιμο να δίνονται οδηγίες στους φοιτητές (σεμινάρια, διαλέξεις, φυλλάδια κλπ.) κατά την πρώτη επαφή τους με τη βιβλιοθήκη, ώστε να ενημερώνονται σχετικά με τις υπηρεσίες και τις δυνατότητες που τους παρέχει η βιβλιοθήκη.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής αναζήτησης, οι φοιτητές ερωτήθηκαν για το πώς θα ξεκινούσε η αναζήτηση πληροφοριακού υλικού για μια ερευνητική εργασία εάν ο φοιτητής θα ήθελε να πάρει πρώτα γενικές πληροφορίες για το θέμα και στη

συνέχεια να πάρει πιο ειδική πληροφορία. Μόνο οι μισοί φοιτητές απάντησαν σωστά σε αυτή την ερώτηση. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την ερώτηση στην οποία οι φοιτητές έπρεπε να απαντήσουν ποιες τεχνικές χρησιμοποιούν για τη συγγραφή μιας ερευνητικής εργασίας. Περίπου οι μισοί φοιτητές απάντησαν ότι αναπτύσσουν ένα περίγραμμα της εργασίας και φτιάχνουν ένα συνολικό πλάνο έρευνας ως οδηγό στην ερευνητική διαδικασία. Από αυτά γίνεται αντιληπτό ότι θα πρέπει να περιλαμβάνεται στα πλαίσια της πληροφοριακής παιδείας κάποια μαθήματα σχετικά με τις στρατηγικές αναζήτησης και για το πώς δημιουργείται μια ερευνητική εργασία.

Όσον αφορά στις πηγές του Διαδικτύου και τη χρήση του εν γένει, οι φοιτητές ερωτήθηκαν σχετικά με τον μελετητή της Google, αν γνώριζαν τη ύπαρξη του και ποια είναι η χρησιμότητά του. Μόνο το 19% των φοιτητών γνώριζαν τη συγκεκριμένη δωρεάν υπηρεσία. Ωστόσο όμως στην ερώτηση για το αν χρησιμοποιούν ανοιχτής πρόσβασης βάσεις δεδομένων για τις αναζητήσεις τους, το 56% των φοιτητών απάντησε θετικά. Επίσης, η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών (93%) απάντησε ότι χρησιμοποιεί τις απλές μηχανές αναζήτησης για να την αναζήτηση πληροφοριών για τις εργασίες του. Κρίνεται σκόπιμο λοιπόν, η συγκεκριμένη βάση ανοιχτής πρόσβασης για την αναζήτηση ερευνητικού υλικού να ενσωματωθεί στις βασικές υπηρεσίες της ιστοσελίδας της βιβλιοθήκης γιατί είναι μια απλή βάση δεδομένων αναζήτησης βασισμένη στις δυνατότητες αναζήτησης που παρέχουν οι απλές μηχανές αναζήτησης όπως η Google, η Yahoo κλπ. Οπότε οι φοιτητές θα μπορούν πιο εύκολα να κάνουν αναζητήσεις σε μια βάση που τους είναι πιο οικείο το περιβάλλον σε σχέση με τις ειδικές βάσεις δεδομένων. Άλλωστε σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, ένα 60% των φοιτητών χρησιμοποιούν τις εξειδικευμένες βάσεις που παρέχει η βιβλιοθήκη.

Τέλος, όταν οι φοιτητές ερωτήθηκαν να μας υποδείξουν τι θα τους ενδιέφερε να παρέχει επιπλέον η βιβλιοθήκη, το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι θα ήθελε να έχει ειδική πληροφορία στον τομέα τους και online οδηγούς χρήσης των υπηρεσιών της

βιβλιοθήκης. Επιπλέον, όσον αφορά στο αντικείμενο σπουδών του κάθε φοιτητή, η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών (75-95%) απάντησε ότι θα ήθελε η βιβλιοθήκη να παρέχει πληροφορίες σχετικά με παλαιότερα και επερχόμενα συνέδρια που αφορούν το αντικείμενο σπουδών τους, λεξικά, περιοδικά, βάσεις δεδομένων ελεύθερης πρόσβασης, βιβλιογραφίες πάνω στο αντικείμενο σπουδών τους, νέα, ειδήσεις, blogs, οδηγίες για τη σύνταξη βιβλιογραφιών και οδηγίες για την αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο και σε βάσεις δεδομένων.

1.2 Πληροφοριακή Παιδεία – Ορισμός και Κατευθυντήριες οδηγίες

Οι αναφορές για την ΠΠ (Information Literacy) χρονολογούνται από το 1914, αλλά ήταν ο Paul Zurkowski ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον όρο, στην πρότασή του προς την US National Commission on Libraries and Information Science όπου ανέφερε ότι αφορά στη χρήση των πηγών πληροφόρησης στην εργασία ή στην επίλυση προβλημάτων και στις απαραίτητες τεχνικές για τη χρήση των πληροφοριακών εργαλείων, όπως τον παραθέτει ο Maugham (2001). Η ΠΠ αντιμετωπίζει το ζήτημα της υπερφόρτωσης πληροφοριών και επιχειρεί να μετατρέψει τις πληροφορίες σε γνώση που θα επιτρέψει στα άτομα να χρησιμοποιήσουν εποικοδομητικά αυτές τις πληροφορίες, προκειμένου να βοηθούν στην καθημερινή τους ζωή και στη λήψη αποφάσεων. Γενικότερα, η ΠΠ αναγνωρίζεται ως οι δεξιότητες που απαιτούνται από τα άτομα ώστε να αναγνωρίζουν πότε χρειάζεται να συλλέξουν πληροφορίες αλλά και η ικανότητα τους να εντοπίζουν, να αξιολογούν και να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά την πληροφορία για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους (ALA, 1989).

Σε αυτό το πλαίσιο, οι βιβλιοθήκες και ειδικότερα οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες προσφέρουν προγράμματα διδασκαλίας ΠΠ που στοχεύουν να εκπαιδεύσουν τους φοιτητές πως να επιλέγουν τα κατάλληλα ερευνητικά θέματα (Ewald, 2006), να βρίσκουν τα κατάλληλα εργαλεία αναζήτησης και να αξιολογούν τις πηγές (Green, 2006; Toth, 2005). Μελέτες σε εκπαιδευόμενους φοιτητές

που παρακολούθησαν προγράμματα ΠΠ δηλώνουν ότι θεωρούν τους εαυτούς τους ικανούς στο να προσδιορίζουν το εύρος των απαιτούμενων πληροφοριών και να χρησιμοποιούν την πληροφορία αποτελεσματικά για την εκπλήρωση των σκοπών τους (Perrett, 2004).

Όπως αναδύεται από τα ανωτέρω, το κύριο χαρακτηριστικό της ΠΠ που αποτελεί και την κύρια συνεισφορά της, από όπου αναδύεται και η σπουδαιότητά της για την σημερινή καθημερινότητα, είναι «η Μάθηση πώς να μαθαίνεις». Η κατάσταση αυτή που έχει γίνει σλόγκαν τις δύο τελευταίες δεκαετίες, στους ανώτατους εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς χώρους διεθνώς, αντλεί την προτεραιότητά της από την ταχεία εξέλιξη των επιστημών και της τεχνολογίας και τη διάδοση της καινοτομίας. Αυτή η ταχύτητα απαξίωσης της γνώσης και η ανάγκη ανανέωσης της γνώσης των επαγγελματιών, μετά την αποφοίτηση και καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού τους βίου, ανέδειξε το περιεχόμενο της ΠΠ αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης κάθε βαθμίδας (Katsirikou, Skiadas, 2001).

Για την επιτυχή εφαρμογή προγραμμάτων ΠΠ έχουν αναπτυχθεί πολλά μοντέλα (π.χ. SCONUL Seven Pillars Model), πρότυπα (π.χ. πρότυπα ΠΠ της IFLA (Lau, 2006; 2009); Information Literacy Competency Standards for Higher Education-Πρότυπα Δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ACRL, 2000) ευρωπαϊκά προγράμματα (π.χ. EMPATIC) από σχετικές οργανώσεις και οργανισμούς. Για παράδειγμα, τα πρότυπα ΠΠ της ACRL (2000) παρέχουν ένα πλαίσιο και συστήνουν βέλτιστες πρακτικές προκειμένου η εκπαίδευση των φοιτητών να επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους, όπως pro/posttests, κουίζ ή την παρατήρηση.

Όμως, παρά τις συστάσεις αυτές, εξακολουθούν να υπάρχουν φοιτητές που έχουν αποδιοργανωμένες στρατηγικές αναζήτησης πηγών και είναι ανεπαρκείς στην αναζήτηση και ανάκτηση πληροφορίας (Mittermeyer & Quirion, 2003; Whitehead και Quinlan, 2003).

Οι βιβλιοθήκες και κατά συνέπεια οι βιβλιοθηκονόμοι που ασχολούνται με την παροχή προγραμμάτων ΠΠ έχουν υιοθετήσει κατά καιρούς πολλούς τρόπους υλοποίησης τους:

- μία μοναδική συνεδρία (one-shot lecture) που διαρκεί όσο μια ώρα κανονικού μαθήματος,
- οδηγίες που παρέχονται πρόσωπο-με-πρόσωπο με τους εκπαιδευόμενους ή
- σχεδιάζουν και ενσωματώνουν στις πρακτικές τους online μαθήματα με τη χρήση e-learning εργαλείων για τα οποία θα μιλήσουμε στη συνέχεια.

1.3 ACRL-Πρότυπα Δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Κολεγιακών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών-Association of College and Research Libraries (ACRL) που αποτελεί τμήμα της Αμερικάνικης Ένωσης Βιβλιοθηκών-American Library Association (ALA) στις 18 Ιανουαρίου 2000 ενέκρινε ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση των φοιτητών στην ΠΠ. Τα 5 Πρότυπα Δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση της ACRL προσδιορίζουν ότι ένας πληροφοριακά εγγράμματος φοιτητής (information literate) είναι σε θέση να:

Πρότυπο 1 Εκφράζει την ανάγκη για πληροφορία, αναγνωρίζει τις πηγές της και προσδιορίζει την έκταση της απαιτούμενης πληροφορίας που χρειάζεται,

Πρότυπο 2 Αξιολογεί την απαιτούμενη πληροφορία, αποτελεσματικά και αποδοτικά,

Πρότυπο 3 Αποτιμά την πληροφορία, και τις πηγές της κριτικά και ενσωματώνει την επιλεγμένη πληροφόρηση στη δική του ή στο σύστημα αξιών του,

Πρότυπο 4 Χρησιμοποιεί, ατομικά ή ως μέλος μιας ομάδας, την πληροφορία, αποτελεσματικά για να επιτελέσει ένα συγκεκριμένο σκοπό,

Πρότυπο 5 Αντιλαμβάνεται τα οικονομικά, νομικά και κοινωνικά ζητήματα που περιβάλλουν τη χρήση της πληροφορίας και χρησιμοποιεί την πληροφορία, ηθικά και νόμιμα.

1.4 SCONUL-7 Πυλώνες Πληροφοριακής Παιδείας

Η Κοινότητα Κολεγιακών, Εθνικών και Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών της Μεγάλης Βρετανίας-Society of College, National and University Libraries (SCONUL) το 1999 ανέπτυξε το μοντέλο των 7 Πυλώνων Πληροφοριακής Παιδείας-Seven Pillars Information Skills model σύμφωνα με την τρέχουσα έκδοση του τα προγράμματα ΠΠ θα πρέπει να οργανώνονται βάσει τους ακόλουθους 7 πυλώνες δράσεις:

1. Αναγνώριση (Identify). Οι φοιτητές να αποκτούν την ικανότητα αναγνώρισης της ανάγκης για πληροφορία,
2. Εύρος (Scope). Οι φοιτητές να αποκτούν την ικανότητα διαχωρισμού των διαφόρων τύπων πληροφοριακών πηγών και να διευθετούν το κενό στην πληροφόρηση,
3. Σχεδιασμός (Plan). Οι φοιτητές να αποκτούν την ικανότητα δημιουργίας στρατηγικών για τον εντοπισμό της πληροφορίας,
4. Συλλογή (Gather). Οι φοιτητές να αποκτούν ικανότητες εντοπισμού και πρόσβασης στην πληροφορία,
5. Αξιολόγηση (Evaluate). Οι φοιτητές να αποκτούν ικανότητες σύγκρισης και αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν αποκτηθεί από διαφορετικές πηγές,
6. Διαχείριση (Manage). Οι φοιτητές να αποκτούν ικανότητες οργάνωσης και διαχείρισης της πληροφορίας επαγγελματικά και ηθικά,
7. Παρουσίαση (Present). Οι φοιτητές να αποκτούν ικανότητες παρουσίασης των αποτελεσμάτων της έρευνας τους και της σύνδεσης της παλιάς με τη νέα πληροφορία με στόχο τη δημιουργία και τη διάχυση νέας γνώσης.

1.5 EMPATIC-Ενίσχυση της Αυτόνομης Μάθησης μέσω Πληροφοριακών Δεξιοτήτων

Το πρόγραμμα EMPATIC (Ενίσχυση της Αυτόνομης Μάθησης μέσω Πληροφοριακών Δεξιοτήτων-Empowering Autonomous Learning Through Information Competencies) χρηματοδοτήθηκε

με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στοχεύοντας να δημιουργήσει ένα πλαίσιο για την αποτελεσματική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του Προγράμματος Δια βίου Μάθησης (Lifelong Learning Project-LLP) και σχετικών προγραμμάτων που αφορούν την ΠΠ. Για το σκοπό μελέτησε περιπτώσεις εφαρμογής ΠΠ και διοργάνωσε εργαστήρια (workshops) προτείνει μια σειρά από συστάσεις για την αντιμετώπιση των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω των Εθνικών και Εθνικών Ακαδημαϊκών Συστημάτων, ως το μεμονωμένο επίπεδο του πανεπιστημίου. Για την ΠΠ στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαία η μεταρρύθμιση των προγραμμάτων σπουδών ώστε να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ των άλλων:

- τα μαθησιακά αποτελέσματα,
- η αναγνώριση της άτυπης μάθησης,
- τα ευέλικτα, εκσυγχρονισμένα προγράμματα σπουδών σε όλα τα επίπεδα ώστε αντιστοιχούν στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Επίσης, το πρόγραμμα αναφέρει ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές της Ανώτατης Εκπαίδευσης θα ωφεληθούν πολύ από την πλήρη ένταξη της ΠΠ στα προγράμματα σπουδών όπως έχει ήδη θεσπιστεί για το Γραμματισμό των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Computer Literacy). Για να τονωθεί η δράση στον τομέα της ΠΠ, η διδακτέα ύλη θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα στο περιεχόμενο των ειδικών πληροφοριακών αναγκών των εμπλεκόμενων επιστημονικών κλάδων/θεμάτων.

1.6 Πληροφοριακή Παιδεία Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας

Το 2001 από κοινού οι δύο χώρες μέσω του Australian and New Zealand Institute for Information Literacy (ANZIIL) δημιουργούν το πλαίσιο ΠΠ (Information literacy standards) της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας που επικυρώνει τη σημασία της πληροφοριακής ΠΠ και τις πολιτικές, οικονομικές και παγκόσμιες διαστάσεις της (CAUL, 2001). Το πλαίσιο προβλέπει τις αρχές, τα πρότυπα, τα μαθησιακά αποτελέσματα και τις πρακτικές που μπορούν να υποστηρίξουν την ΠΠ σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης. Τα πρότυπα στηρίζονται σε γενικές δεξιότητες (π.χ.

επίλυση προβλημάτων, συνεργασία και ομαδική εργασία, επικοινωνία και κριτική σκέψη) και σε πληροφοριακές δεξιότητες (π.χ. αναζήτηση πληροφοριών, χρήση των πληροφοριών με ευχέρεια) και σύμφωνα με τον Bundy (2004) στην δεύτερη έκδοσή τους σημειώνεται ότι έχουν στηριχτεί υπό την άδεια της στα αντίστοιχα πρότυπα της ACRL. Συνοπτικά, τα πρότυπα προσδιορίζουν ένα πληροφοριακά εγγράμματο άτομο ως εκείνο που είναι σε θέση να:

Πρότυπο 1. Αναγνωρίζει την ανάγκη για πληροφορία και καθορίζει τη φύση και την έκταση της,

Πρότυπο 2. Ανακτά την απαιτούμενη πληροφορία αποτελεσματικά και αποδοτικά,

Πρότυπο 3. Αξιολογεί κριτικά τις πληροφορίες και τη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών,

Πρότυπο 4. Διαχειρίζεται τις πληροφορίες που συλλέγονται ή παράγονται,

Πρότυπο 5. Συγκρίνει και ενσωματώνει τις νέες πληροφορίες στην προηγούμενη γνώση για τον προσδιορισμό της προστιθέμενης αξίας και επικοινωνεί τη νέα γνώση αποτελεσματικά,

Πρότυπο 6. Χρησιμοποιεί τις πληροφορίες με κατανόηση και αναγνωρίζει τα πολιτιστικά, ηθικά, οικονομικά, νομικά και κοινωνικά θέματα που περιβάλλουν τη χρήση των πληροφοριών

1.7 Πληροφοριακή Παιδεία και Θεματική εξειδίκευση

Όπως αναφέρθηκε ήδη η ΠΠ αφορά στην ανθρώπινη ικανότητα της αποτελεσματικής χρήσης της πληροφορίας τόσο για ακαδημαϊκούς λόγους (π.χ. δημιουργία εργασιών) ή για την καθημερινή ζωή (π.χ. στην αναζήτηση ιατρικής πληροφορίας ή στην online ανάκτηση κρατικών εγγράφων/πληροφοριών) αλλά και στην επαγγελματική ζωή (π.χ. υποστήριξη στη λήψη αποφάσεων). Με δεδομένη την υπερπληροφόρηση της σημερινής κοινωνίας είναι επιτακτική ανάγκη για τους φοιτητές από τις αρχές της ακαδημαϊκής τους ζωής να ενστερνίζονται μια κριτική προσέγγιση για την πληροφορία εν γένει και να αναπτύσσουν την ικανότητα για αξιολόγηση της πληροφορίας με βάσει: την αυθεντικότητα, την ακρίβεια και την αντικειμενικότητα της αλλά

παράλληλα και τη διάχυση της με ηθικούς τρόπους (π.χ. την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών της). Επιπλέον, είναι εξίσου αναγκαίο οι φοιτητές να μετατρέψουν την πληροφορία που λαμβάνουν σε γνώση, η οποία συχνά οικοδομείται μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο και επηρεάζεται από τις ιδέες και τις απόψεις της εκάστοτε κοινότητας από την οποία πηγάζει. Έτσι, για παράδειγμα οι ΠΠ δεξιότητες των φοιτητών που σπουδάζουν ένα συγκεκριμένο επιστημονικό κλάδο απαιτούνται να προσαρμόζονται στις συμβάσεις και στις δομές του κλάδου από τον οποίο προέρχονται (Anderson, 2009).

Επιπρόσθετα, οι φοιτητές κάποιων κλάδων φαίνεται να παρουσιάζουν αυξημένες ΠΠ ανάγκες, όπως αυτοί που φοιτούν στις οικονομικές σχολές, καθώς η επιστήμη τους αξιώνει να αναπτύσσουν ιδιαίτερες ικανότητες στην αναζήτηση και ανάκτηση οικονομικής ή σχετικής πληροφορίας ώστε να είναι ανταγωνιστικοί και καινοτόμοι στη μελλοντική τους επαγγελματική πορεία η οποία θα πραγματοποιηθεί στο άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον των σύγχρονων επιχειρήσεων (Detlor et al., 2011).

Παράλληλα, η παροχή προγραμμάτων ΠΠ από τις σύγχρονες ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες έχει περάσει από την απλή παρουσίαση οδηγιών διάρκειας μιας ώρας μαθήματος στην εφαρμογή online προγραμμάτων. Οι εφαρμογές αυτές θεωρούνται αποτελεσματικότερες γιατί αφενός απευθύνονται στη γενιά του Διαδικτύου (φοιτητές) που συνηθίζουν να χρησιμοποιούν ευρέως τη ψηφιακή τεχνολογία και αφετέρου γιατί παρέχουν τη δυνατότητα για επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση τους (με online ή offline διαδικασίες) και μάλιστα στο δικό τους χρόνο και στην ώρα που τη χρειάζονται, όπως π.χ. όταν ψάχνουν για βιβλιογραφία για κάποια εργασία τους (Kuo & Su, 2010).

2. Ασύγχρονη Τηλεκπαίδευση (E-Learning)

Οι σύγχρονες δικτυακές τεχνολογίες, που παρέχει το Διαδίκτυο και ο Παγκόσμιος Ιστός (web) γενικότερα, έχουν αναμφίβολα επηρεάσει την εκπαιδευτική διαδικασία καθώς προσφέρουν την

δυνατότητα εύκολης και γρήγορης πρόσβασης, για τον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο, στην πληροφόρηση και στην επικοινωνία χωρίς τοπικούς και χρονικούς περιορισμούς.

Συγχρόνως, μια σειρά από διεθνείς οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις καθιστούν αναγκαία σε ολόένα και περισσότερους ανθρώπους τη Δια Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση ενώ συγκεκριμένοι περιορισμοί (π.χ. εργασιακές συνθήκες, χρόνος μετακίνησης κ.λπ.) οδήγησαν στην εφαρμογή νέων μορφών εκπαίδευσης προσαρμοσμένων στον σημερινό τρόπο ζωής. Μια τέτοια μορφή εκπαίδευσης θεωρείται και η εξ' αποστάσεως ή τηλεεκπαίδευση ή ασύγχρονη εκπαίδευση (e-learning), η οποία παρουσιάζει μια συνεχώς αυξανόμενη εξέλιξη στο τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η e-learning διδασκαλία αναφέρεται στη χρήση των τεχνολογιών του Διαδικτύου για να παραδώσει ένα φάσμα εκπαιδευτικών λύσεων με στόχο την ενίσχυση των γνώσεων και της απόδοσης των εκπαιδευόμενων. Σύμφωνα με τον Rosenberg (2001) αυτή η εκπαίδευση βασίζεται σε τρεις θεμελιώδη κριτήρια:

1. Είναι δικτυακή (networked), γεγονός που την καθιστά ικανή στην άμεση ενημέρωση, αποθήκευση, διάθεση και διαμοιρασμού του εκπαιδευτικού υλικού,
2. Παραδίδεται στον τελικό χρήστη (εκπαιδευόμενο) μέσω ενός υπολογιστή με τη χρήση τυποποιημένων τεχνολογιών του Διαδικτύου,
3. Επικεντρώνεται στην ευρύτερη προβολή της μάθησης χρησιμοποιώντας μαθησιακές λύσεις που υπερβαίνουν τα παραδοσιακά πρότυπα εκπαίδευσης.

Γενικότερα, η διδασκαλία που υποστηρίζεται μέσω ενός e-learning περιβάλλοντος περιλαμβάνει: «μάθηση η οποία παραδίδεται ή/και πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικής τεχνολογίας, για συγκεκριμένους σκοπούς εκπαίδευσης ή/και κατάρτισης» (Allan, 2002) και ενσωματώνει λειτουργίες όπως:

- Διαχείριση μαθημάτων,

- Εργαλεία επικοινωνίας, όπως ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), συζητήσεις σε πραγματικό χρόνο (chat), ομάδων συζήτησης (discussion groups) ή της τηλεδιάσκεψης (video conference), ανακοινώσεων (announcements), RSS feeds, Wikis,
- Χρήση διαδραστικών μεθόδων διδασκαλίας, όπως γραφικών ή τεκμηρίων ήχου και εικόνας (video),
- Σύνδεσμοι προς άλλους δικτυακούς τόπους σχετικούς με το μάθημα,
- Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης,
- Έγγραφα σε οποιαδήποτε μορφή (MSWord, PDF, HTML, κ.λπ.),
- Εφαρμογή ενσωματωμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων όπου η μάθηση γίνεται μέσω online δραστηριοτήτων και μαθημάτων,
- Περιγραφή μαθήματος με πληροφορίες για τους στόχους, τη δομή του, το περιεχόμενο του.

Μεταξύ των πλεονεκτημάτων της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης θεωρούνται τα εξής:

- Διευκολύνεται η πρόσβαση σε μεγάλο όγκο πληροφοριών,
- Επιτυγχάνεται η ταυτόχρονη προσφορά συμβατικού εκπαιδευτικού υλικού του διδάσκοντα και εναλλακτικών πληροφοριακών πόρων που ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να τους αναζητήσει μόνος του. Με τον τρόπο αυτό εμπλουτίζεται η παιδαγωγική διαδικασία και ενθαρρύνεται η κριτική σκέψη (Hadengue, 2004),
- Διευκολύνεται η μελέτη του εκπαιδευόμενου καθώς η εκπαίδευση γίνεται στο προσωπικό του περιβάλλον και σε χρόνο ή στο ρυθμό της επιλογής του,
- Μειώνεται το συνολικό κόστος της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά και
- Ενισχύεται η υιοθέτηση νέων πρωτοποριακών μεθόδων διδασκαλίας (Zhao, 2003).

Για την εφαρμογή των παραπάνω λειτουργιών απαιτείται ο σχεδιασμός ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ο εκπαιδευόμενος θα μπορέσει να αναπτύξει δεξιότητες και να ενδυναμώσει τις

προσωπικές του ικανότητες. Ο επιτυχής σχεδιασμός ενός τέτοιου πλαισίου παρουσιάζει πλεονεκτήματα, σε σχέση με τη σχεδίαση ενός παραδοσιακού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με τη χρήση ιδιόκτητου λογισμικού (εμπορική πλατφόρμα εταιρείας) είτε με την υιοθέτηση ανοικτού κώδικα (open source) λογισμικού. Χαρακτηριστικό γνώρισμα στην επιλογή ανοικτού κώδικα λογισμικού είναι η χωρίς χρέωση διάθεση του πηγαίου του κώδικα, με τη χρήση σχετικών αδειών όπως οι Creative Commons Licenses και η GNU General Public License (<http://www.gnu.org/>).

Οι βιβλιοθηκονόμοι δημιουργούν και χρησιμοποιούν πολλούς τέτοιους τύπους μαθησιακών αντικειμένων για την παροχή της διδασκαλίας ΠΠ όπως: διδακτικές ενότητες (modules), εκπαιδευτικά παιχνίδια, blogs, οδηγούς σύνταξης έρευνας, παρουσιάσεις PowerPoint, podcasts, φωτογραφίες, εικόνες, κούιζ, video κ.λπ. (Mestre et al., 2011).

2.1 Πλατφόρμες E-Learning

Η αυξανόμενη ανάγκη για Δια Βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση συνδυασμένη με το σύγχρονο ανταγωνιστικό εργασιακό περιβάλλον και του μειωμένου διαθέσιμου χρόνου έχουν καταστήσει την ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση μια δημοφιλή μέθοδο μάθησης. Το Διαδίκτυο και οι συνεπαγόμενες διευκολύνσεις του συντελούν στη δημιουργία εύχρηστων και αποδοτικών πλατφόρμων όπως η εμπορικής προέλευσης Blackboard Learning System ML™ (<http://uki.blackboard.com/>) ή αυτές του ανοικτού κώδικα όπως οι Moodle (<https://moodle.org/>), Atutor (<http://atutor.ca/index.php>), Claroline (<http://www.claroline.net/>) και η ελληνικής προέλευσης Open eClass (<http://eclass.gunet.gr/>) Οι λειτουργίες αυτών των συστημάτων έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται και στο χώρο των ελληνικών πανεπιστημίων.

2.2 Moodle

Το Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) είναι μια πλατφόρμα λογισμικού πακέτου ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, δηλαδή δεν απαιτείται η ταυτόχρονη συμμετοχή των διδασκόντων και των διδασκομένων

για την πραγματοποίηση του μαθήματος. Το Moodle είναι ένα εργαλείο διαχείρισης μαθημάτων (Course Management System - CMS) δηλαδή ένα σύστημα διαχείρισης μάθησης (Learning Management System - LMS) ή διαφορετικά ένα σύστημα εικονικής μάθησης (Virtual Learning Environment -VLE).

Η Moodle σχεδιάστηκε για να παρέχει βοήθεια στους διδάσκοντες στην δημιουργία online μαθημάτων διαδραστικού χαρακτήρα και μπορεί να εγκατασταθεί σε οποιονδήποτε υπολογιστή ανεξάρτητα του λειτουργικού του συστήματος, π.χ. Windows, Mac, Unix κ.λπ.) ενώ μπορεί να υποστηρίξει πολλούς τύπους βάσεων δεδομένων (MySQL, SQL server κ.λπ.). Η αρχιτεκτονική του συστήματος της είναι τέτοια που επιτρέπει την προσθήκη, διαγραφή ή έτοιμων ενοτήτων (modules) με αποτέλεσμα την ευέλικτη χρήση του.

Συνολικά, η πλατφόρμα Moodle είναι ένα ευέλικτο εργαλείο δημιουργίας και διαχείρισης online μαθημάτων, της οποίας τα κυριότερα πλεονεκτήματα συνοψίζονται στα:

- Προσφέρει ελευθερία διάθεσης χρόνου και άνεσης για τον τελικό χρήστη,
- Παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να υποβάλει αλλά και να επαναλάβει εργασίες,
- Μπορεί ο εκπαιδευόμενος να ελέγχει το υλικό του μαθήματος (Fontanin & Svab, 2007).

Παράλληλα, η Moodle χρησιμοποιείται ευρέως από πολλές βιβλιοθήκες παγκοσμίως για την εφαρμογή ΠΠ προγραμμάτων εκπαίδευσης (Burkhardt, MacDonald & Rathemacher, 2010; Mestre et al., 2011) καθώς δεν υστερεί σε δυνατότητες των αντίστοιχων εμπορικών εφαρμογών αλλά υπερτερεί αυτών λόγω της ελεύθερης χωρίς χρέωσης χρήσης του.

2.3 Open eClass

Η πλατφόρμα Open eClass, σύμφωνα με αρχική της ιστοσελίδα (Πρόσβαση 9-11-2013), είναι ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων που αποτελεί μια πρόταση του ελληνικού Ακαδημαϊκού Διαδικτύου GUnet για την

υποστήριξη μαθημάτων Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης και η διανομή της ξεκίνησε το 2003. Η βασική της πλατφόρμα έχει σχεδιαστεί με πρότυπο την πλατφόρμα ανοικτού κώδικα της Claroline που αναφέρθηκε παραπάνω και χρησιμοποιεί την άδεια Creative Commons - Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση- Παρόμοια Διανομή 3.0 Ελλάδα . Σήμερα, η έκδοση Open eClass 2.7 αποτελεί την τρέχουσα έκδοση της πλατφόρμας της οποίας η διάθεση ξεκίνησε στις 31-05-2013. Στόχος της είναι η υποστήριξη δράσεων Τηλεκατάρτισης που θα ενισχύσουν την παραδοσιακής διδασκαλία και απευθύνεται προς όλους τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η πλατφόρμα παρέχει διακριτούς ρόλους χρηστών, διακριτές κατηγορίες μαθημάτων και εύκολη διαδικασία για τη δημιουργία μαθημάτων. Παράλληλα, προσφέρει τρεις βασικούς τύπους μαθημάτων:

Ανοικτά μαθήματα. Μαθήματα ελεύθερης πρόσβασης, όπου έχουν πρόσβαση ακόμα και χρήστες που έχουν δεν εγγραφεί στην πλατφόρμα.

Ανοικτά σε εγγραφή. Μαθήματα στα οποία ένας χρήστης μπορεί να έχει πρόσβαση μόνο αν του επιτρέπεται να έχει λογαριασμό στην πλατφόρμα και αφού εγγραφεί σε αυτά.

Κλειστά μαθήματα. Μαθήματα στα οποία ένας χρήστης που έχει εγγραφεί στην πλατφόρμα έχει πρόσβαση μόνο αν του το επιτρέψει ο εκπαιδευτής, δηλαδή, ο εκπαιδευτής, έχει τον πλήρη έλεγχο της διαχείρισης του μαθήματος.

3. Σχεδιασμός και στοχοθεσία προγραμμάτων εκπαίδευσης

Είναι ευρέως γνωστό ότι η σημερινή πληθώρα της πληροφόρησης και η ποικιλία των τύπων πληροφοριακών πηγών σε συνδυασμό με την αβεβαιότητα της ποιότητας της ανακτώμενης πληροφορίας οδηγεί στην ανάγκη ανάπτυξης ενός πλέγματος ικανοτήτων που κρίνονται απαραίτητες για την αποτελεσματική χρήση τους από τους φοιτητές.

Με κύριο στόχο την εκπαίδευση των χρηστών τους στην απόκτηση αυτών των ικανοτήτων, οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

ανά τον κόσμο, εδώ και δεκαετίες, σχεδιάζουν και αναπτύσσουν προγράμματα που δίνουν έμφαση στη γνώση και στην αυτοεξυπηρέτηση των εκπαιδευμένων (Salony, 1995; Yu, 2003; Ragains, 2006). Η εκπαίδευση χρηστών διαμορφώνεται έτσι ώστε να μνήσει τους φοιτητές στις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης αλλά και παράλληλα να συνδράμει στην αποτελεσματικότερη και ανεξάρτητη χρήση των πληροφοριακών πηγών της (Fleming, 1992). Τα μαθήματα που διευκολύνουν την ανάπτυξη ΠΠ είναι συνήθως μαθητοκεντρικά, με βάση την έρευνα και την επίλυση προβλημάτων ενώ για το σχεδιασμό τους έχουν αναπτυχθεί διάφορα μοντέλα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε το ευρέως αποδεχτό λόγω του απλού κυρίως του απλού σχεδιασμού του, Big6 μοντέλο που προτείνεται από τους Mike Eisenberg και Bob Berkowitz (1990) όπου η διαδικασία της μάθησης πραγματοποιείται σε έξι στάδια με το κάθε στάδιο να διαθέτει 2 δείκτες που προσδιορίζουν τους μαθησιακούς στόχους. Συγκριμένα, οι συγγραφείς προτείνουν να ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

1. Προσδιορισμός εργασίας (Task definition)
2. Στρατηγικές αναζήτησης πληροφοριών (Information seeking strategies)
3. Εντοπισμός και πρόσβαση (Location and access)
4. Χρήση πληροφοριών (Use of information)
5. Σύνθεση (Synthesis)
6. Αξιολόγηση (Evaluation)

Αντίστοιχο του παραπάνω μοντέλου είναι και το SCONUL στο οποίο αναφερθήκαμε προηγουμένως.

Η εφαρμογή ενός online προγράμματος ΠΠ, όπως αυτό που θα προκύψει από αυτή τη Δράση, αποτελεί μια εκπαιδευτική διαδικασία που θα πρέπει να ενσωματώνει ορθές παιδαγωγικές αρχές. Υπ' αυτή την προσέγγιση, είναι εμφανής στα περισσότερα online προγράμματα εκπαίδευσης, η χρήση της μαθητοκεντρικής Εποικοδομητικής Παιδαγωγικής (constructionist pedagogy), η οποία χαρακτηρίζεται από τη βιωματική μάθηση που επιτρέπει στους μαθητές να κατασκευάσουν μάθηση μέσω ερωτήσεων και διαμόρφωσης προβλημάτων (Bundy, 2004). Η συγκεκριμένη θεωρία δίνει έμφαση στην ενεργητική συμμετοχή του

εκπαιδευόμενου, ο οποίος καλείται να αναλύσει, να μάθει έμπρακτα και να ανακαλύψει ο ίδιος τις βασικές αρχές αυτών που του διδάσκονται. Η εκπαίδευση, δηλαδή, είναι μια ενεργητική διεργασία όπου ο εκπαιδευόμενος οικοδομεί νέα γνώση και ιδέες βασιζόμενος στην δικιά του ήδη γνώση, μέσω της μεθόδου διερεύνησης προβλήματος (problem-based learning) και διερεύνησης περίπτωσης (case-based learning) (Benson and Brack, 2010).

4. Μαθήματα προγραμμάτων εκπαίδευσης

Το πρόγραμμα εκπαίδευσης στην ΠΠ που προτείνεται από την παρούσα Δράση, έχει στηριχτεί κατά βάσει στις προηγούμενες πρακτικές και πρότυπα. Εν συντομία, πρόκειται να δημιουργηθούν 7 μαθήματα, το κάθε ένα θα αφορά σε μια διαφορετική εκπαιδευτική ενότητα και θα συμπληρώνεται από οδηγούς χρήσης των διαφόρων υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, ασκήσεις, τεστ αξιολόγησης και άλλο βοηθητικό υλικό. Στην συνέχεια ακολουθούν συνοπτικά τα περιεχόμενα υποδείγματος μαθημάτων του προγράμματος. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι ενδέχεται κατά την υλοποίηση του έργου να υπάρξουν κάποιες μικρής κλίμακας τροποποιήσεις που θα προκύψουν από τη συνεχή έρευνα για τη συλλογή και οργάνωση των παρεχόμενων πληροφοριακών πόρων και της εφαρμογής νέων τεχνολογιών. Παρακάτω, παρουσιάζονται συνοπτικά τα μαθήματα.

Μάθημα 1. Υπηρεσίες και Χρήση της βιβλιοθήκης

Σκοπός: Ο κύριος στόχος του πρώτου μαθήματος είναι η συνοπτική περιγραφή των μαθημάτων που θα ακολουθήσουν και η εισαγωγή του εκπαιδευόμενου στη χρήση της βιβλιοθήκης και των πηγών της.

Μάθημα 2. Πληροφοριακές πηγές

Σκοπός: Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή στους τύπους πληροφοριακών πηγών.

Μάθημα 3. Στρατηγικές Αναζήτησης πληροφοριακών πηγών

Σκοπός: Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η επιλογή της κατάλληλης ερευνητικής μεθόδου και η εισαγωγή στα συστήματα ανάκτησης πληροφορίας.

Μάθημα 4. Βιβλιογραφικές παραπομπές και Σύνταξη βιβλιογραφίας

Σκοπός: Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή στη χρήση των Βιβλιογραφικών παραπομπών.

Μάθημα 5. Αξιολόγηση Πληροφοριακών πηγών

Σκοπός: Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή στην αξιολόγηση των πληροφοριακών πηγών και η χρήση τους μεθοδικά και αποτελεσματικά

Μάθημα 6. Δεοντολογία πληροφορίας

Σκοπός: Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των οικονομικών, νομικών και ηθικών ζητημάτων που επηρεάζουν την πληροφορία και η εισαγωγή στα Πνευματικά δικαιώματα.

Μάθημα 7.1 Θεματική εξειδίκευση – Ναυτιλία

Μάθημα 7.2 Θεματική εξειδίκευση – Χρηματοοικονομική και Τραπεζική Διοικητική

Μάθημα 7.3 Θεματική εξειδίκευση – Βιομηχανική επιχειρηματικότητα

Σκοπός: Ο κύριος στόχος των μαθημάτων είναι η εξειδίκευση του εκπαιδευμένου στην αναζήτηση και χρήση Πληροφορίας που αναφέρεται στη συγκεκριμένη Θεματική ενότητα.

Βιβλιογραφία

Allan, B. (2002). E-learning and teaching in library and information services, London: Facet Publishing.

American Library Association (ALA) (1989). Presidential Committee on Information Literacy Final Report. Chicago, ALA. Διαθέσιμο στο: <<http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential>> [Πρόσβαση 5 Νοεμβρίου 2013].

Association of College and Research Libraries (ACRL) (2000). Information Literacy Competency Standards for Higher Education. Chicago: American Library Association. [online] Διαθέσιμο στο:

<<http://www.ala.org/acrl/standards/infolitcsitech>> [Πρόσβαση 10 Οκτωβρίου 2013].

Anderson, J. E. (2009). Being literate about something: Discipline-based information literacy in higher education. UT Electronic Theses and Dissertations. Διαθέσιμο στο:

<http://works.bepress.com/jill_anderson1/2/> [Πρόσβαση 13 Νοεμβρίου 2013].

Benson, R. and Brack, R. (2010). Online learning and assessment in higher education: A planning guide, Cambridge, MA: Woodhead.

Bundy, A. (ed.) (2004). Australian and New Zealand information literacy framework. 2nd ed. Adelaide, Australian and New Zealand Institute for Information Literacy (ANZIIL). Διαθέσιμο στο:

<<http://www.caul.edu.au/content/upload/files/info-literacy/InfoLiteracyFramework.pdf>> [Πρόσβαση 15 Νοεμβρίου 2013].

Burkhardt, J. M., MacDonald, M. C. & Rathemacher, A. J. (2010). Teaching information literacy: 50 standards-based exercises for college students, Chicago, Illinois: American Library Association.

CAUL (2001). Information literacy standards. 1st ed. Canberra: Council of Australian University Librarians. Διαθέσιμο στο:

<<http://archive.caul.edu.au/caul-doc/InfoLitStandards2001.doc>> [Πρόσβαση 15 Νοεμβρίου 2013].

Detlor, B., Julien, H., Willson, R., Serenko, A., & Lavalley, M. (2011). Learning outcomes of information literacy instruction at business schools. *Journal of the American Society for Information Science & Technology*, 62(3), pp. 572–585.

Eisenberg, M. & Berkowitz, R. (1990). Information problem solving: The big six skills approach to library & information skills instruction. Ablex, Norwood, NJ. Διαθέσιμο στο: <<http://big6.com/>> [Πρόσβαση 15 Νοεμβρίου 2013].

Ewald, L. A. (2006). Two information literacy standards address manageable comprehensive research at the master's level in organizational communication. *Kentucky Library Association*. 70 (2), pp. 13-15.

Fleming, H. (ed) (1992). *User Education in academic libraries*, <https://nanyadongdok.blogspot.com/> London: Library Association Publishing Limited.

Fontanin, M. & Svab, M. (2007). Applying Moodle to continuing professional development. “Old” contents in a new container?, *World Library and Information Congress: 73RD IFLA General Conference and Council*. Durban, South Africa.

Green, R. (2006). Fostering a community of doctoral learners. *Journal of Library Administration* 45 (1/2), pp. 169-83.

Hadengue, V. (2004). What can e-learning do for university libraries?, *Library Review*, 53(8), pp. 396-400.

Katsirikou, A. & Skiadas, Ch. H. (2001) Chaos in the library environment, *Library Management*. 22 (6/7), pp.278 – 287.

Kuo, J. & Su, S.-F. (2010). Design and Development of Web-based Information Literacy Tutorials', *The Journal of Academic Librarianship*, 36 (4), pp. 320-328.

Lau, J. (2006). Guidelines on Information Literacy for lifelong learning: final draft. Veracruz, Mexico: Universidad Veracruzana. [online] Διαθέσιμο στο:

<<http://archive.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006.pdf>> [Πρόσβαση 5 Νοεμβρίου 2013].

Lau, J. & Cortes, J. (2009). Integrating the Information Literacy Logo: A Marketing Manual. Μτφ ελληνικά Αγγελική Οικονόμου και Κατερίνα Πετροπούλου. IFLA - Information Literacy Section / UNESCO. [online]

Διαθέσιμο στο: <<http://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/infolit-logo-marketing-manual-el.pdf>> [Πρόσβαση 5 Νοεμβρίου 2013].

Maugham, P. D. (2001). Assessing information literacy among undergraduates: a discussion of the literature and the University of California-Berkeley assessment experience. *College & Research Libraries*, 62 (1), pp. 71-85.

Mestre, L., Baures, L., Niedbala, M., Bishop, C., Cantrell, S., Perez, A. & Silfen, K. (2011). Learning Objects as Tools for Teaching Information Literacy Online: A Survey of Librarian Usage, *College & Research Libraries*, 72 (3), pp. 236-252.

Mittermeyer, D. and Quirion, D. (2003). Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates. Quebec: CREPUQ. [online]. Διαθέσιμο στο:

<http://www.crepuq.qc.ca/documents/bibl/formation/studies_Ang.pdf> [Πρόσβαση 7 Νοεμβρίου 2013].

Ragains, P. (2006). *Information Literacy Instruction that Works: A Guide to Teaching by Discipline and Student Population*. New York: Neal-Schuman Publishers.

Rosenberg, M. J. (2001). *Elearning Strategies for delivering Knowledge in the Digital Age*, New York: McGraw-Hill.

Salony M. F. (1995). The History of Bibliographic Instruction: Changing Trends from Books to the Electronic World, *The Reference Librarian*, 51/52, pp. 31-51.

Toth, M. (2005). Research and writing and theses--oh my! The journey of a collaboratively taught graduate research and writing course. *The Reference Librarian* 89/90, pp. 81-92.

Whitehead, M. J. and Quinlan, C. A. (2003). Information Literacy in Higher Education. *Feliciter*, 49 (1), pp. 22-24.

Yu, T. (2003). A Taiwan college and technical institution library user education survey, *New Library World*, 104 (9), pp. 335-343.

Zhao, F. (2003). Enhancing the quality of online higher education through measurement, *Quality Assurance in Education*, <http://www.buletinlokal.com> 11 (4), pp. 214-221.